

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

א) זבינה ג: וש"נ;
ב) פסחים לו: מכות יו:
ג) טהרין ק"ב: ז ו יו ק"ה
ד) [קדושין זכ:]
ה) [ע"ע 'תוס' דיעומת
ע"נ. ד"ה ואסורים לזרים
ר"ז] דף פב. אמר רש
לק"ט כ"ג ל"א: ז ו
ז: ג: ד:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועולה רבו
ואסכתא בעילמא הוא
ע"י מנחתו ע"י ע"י כש"ח
ד"ה ומנחתו: בא"ד ברוב
כ"כ וש"ח ב"ס. קשה לי
הא בקי"ל ממנו ג' דלא בטל
מה"ט ברוב וואס מ"ן
כש"ח מינו ג' מדרבנן
בטל כ"ס דלא למיטמה
בקי"ל היינו מדרבנן וז"ל
דמיא לכוונת התוס' בלתי
מינו בטעם ויבטיל כשהוא
למה דק"ל כ"כ דלמ"ן
כ"כ שמה דהוק:

מוסף רש"י

ואסורים לזרים. גלוא
(תגינה ח"ה). והן נכסי
בהן. לקדש בהן אם הלאה
ולקח צדמיהן עבדים
וקרקעות ובהמה טמאה
(שם וביבות ג). אבל מעשר
לא ניתן אלא לחילה ושמיה
ושוכה ואין אשה מתקדשת
כלל ואם משה כ"מ א"כ צ"ל
מעשר ממון גבוה הוא.
ואע"ג דקולא הוא לגבי
תרומה וספרים א"פיה
תשי ליה (ביבות שם).
ועולים באחד ומאה.
אבל כפחות אין עולין אלא
כל המזין אסור לזרים
(תגינה ח"ה). אבל מעשר בטל
ברוב ולא צ"ב אחד ומאה
(ביבות ג). וע"פ
הריצה ידים. לפי ששמי
עושה שלש; וידים גזרו
עליהם וימנעו שני. לשיך
תפילות אם התרומה אם לא
נתנן (תגינה ח"ה) וטעמיה
רחיק ידים אפילו הן
פירות, דכתיב ידים עינות
הן מדרבנן ותפילות אם
התרומה, אבל מעשר וחולין
ק"ל (חולין ק"ז) הניטל ד"ו
לפירות היה זה מגפס הכות
(ביבות ג). והריצה
שמיש. אם נעמל טומאה
לאוריתא ועבד. אינו אולם
בתרומה עם שפירש שמה,
דיכמות (עד:). יליפין
מתקיל (תגינה ח"ה) בעול
זיס מותר במעשר ואסור
בתרומה (ביבות ג). מה
שאיין בן במעשר. אין
מיתה ואין חומש ואין אסור
לזרים, שהרי כל עמל נאכל
לזרים, וחומש שמוסף
בפירות לא אייתי הכא
בחומש פ' האי גוואז, דאין
בתרומה פדיון, ונכסי
הדינו מני הוי לזיקתו כו
עבדים וקרקעות, דלא ניתן
אלא לחילה ושמיה וסוכה,
ואין טעון רחיק ידים שאין
הני פסול בו לעשות שלש;
ואינו טעון הערב שמה,
דק"ל טבל ועלה אולם
מעשר, ומקראי יליפין לה
ביכמות פרק הערל (תגינה
ח"ה). וכל דבר שיש לו
מתירין אפילו באהל לא
בטיל. ואע"ג דמדלאורייתא
הז תמי בטיל דכתיב תמי
רכיב לטהר, אחריו רבנן
הוא רש לו מתירין לאחד
ומן לא יכילנו בציבור על
ידי בטיל (ביצה ג).

ואסורים לזרים. גלוא יכילנו. ואלטרין למתניהי משום דעבי למתניהי
מה שאין כן במעשר דאפי' אסור ליכא: וכן נכסי כהן. לקדש
בהן את האשה משא"כ במעשר. סתם משנה כרבי מאיר דלמרי'
מעשר ממון גבוה הוא והמקדש בו לא קדש: ועונים רחילם
ידים. לפירות שהידים טמאות שניות
גזרו בהן רבנן ושני עושה שליש
בתרומה מה שאין כן במעשר שאין
טעון רחיק ידים לפירות דלמרי מר
הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי
הרוב והכי מוקמי' לה בחגיגה בפ'
שני (דף יח:). והערב שמה. לטומאה
לאורייתא משא"כ במעשר דלמרי מר
טבל ועלה אולם במעשר ומקרא יליפין
לה ביכמות פרק הערל (דף עד:).
ועולין באחד ומאה. גריכין אחד
ומאה בטל ואין צ"ל בברוב משא"כ
במעשר דבטיל ברוב ולא צ"ב אחד
ומאה. ועל כרחק במעשר שאין לו
תקנתא לא כפדייה ולא להעלותו
לירושלים קאמר דלא אית ליה
תקנתא אמרו רבנן דרבי שיש לו
מתירין לא בטיל והכא כגון שנטמא
לית ליה תקנתא כצ"ל ואלין צ"ו
זוה פרוטה דלא צ"ב פדייה הוא אם
איתא לחזקיה כו': דלגבי פרומה.
משנה זו במסכת צבורים (פ"ג מ"א)
שניה הלכך חשיבותא לידה קא מני
ואילו ולא קולי דידה שמהא היא
עולה ומעשר אינו עולה: לא ס"ד.
דלא בטיל כלל אלא דלאי ברוב
קאמר: ושנכנס לירושלים ויאל. לקמן
מפרש לית ליה תקנתא לא כצ"ל
ולא בחילול: דלא פריק. לא פדה
מעשר עד הנה שיהו מעות מעשר
בזר: ויטו מעשר. שיהו חזי
פרוטה: ונלרף. יביאנו אלל המעורב
ויאמר המעורב וזה מחוללים על
פרוטה זו ואשתכח דיש לו מתירין:
דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי. לתפוס פרוטה זו בקדושת מעשר
שהמעורב מן התורה בטל ברוב דכתיב (שמות כג) אחרי רבים
להטות ורבנן הוא דלמרו היכא דיש לו מתירין לא יכילנו
הלכך אין אסור מעשר זוה אלא מדרבנן הילכך אין מצטרף
עם זה לתפוס פדיונו ונמנא שיהו חזי פרוטה שהיא נאכל כלל גלוא
חילול אבל לחזקיה מעות הראשונות כבר נתפסו: ויטו. חזי שיהו
פרוטה דמעשר שני של דמאי הלכות מעט הארץ דאסורו ופדיונו
דרבנן דמדאורייתא כל אדם נאמן על המעשרות: דלמנא אסי
לאסוי ודאי. ואו נמנא שיהו חזי פרוטה שאינו מעורב נאכל כלל גלוא
חילול: ויטו שפי פרוטות. נחושא: ויחלל עליהן מעשר שיהו
פרוטה ומחלה. ונחללה להאי מעורב על הארץ חזי פרוטה
ימירא דהויא ליה כחזקיה: מי פכרה שיהו פרוטה ומחלה. מעשר:
הפסה שפי פרוטות. בקדושה דנמני הארץ לאיטרופי בהדיהו
שכבר נתפסו: פרוטה הפסה שיהו פרוטה. מן המעשר: חזי פרוטה.
הגותר במעשר: לא הפסה. לפרוטה שניה. וא"ת המעורב צ"ו
ילטרף להשלים הדר הוה ליה דאורייתא ודרבנן. ואם זאת לומר
לחזקיה נמי היכי משכחת שיש עודף על ידי מי נתפס משכחת ליה
במחלל מעשר כסלע שלם או בשקל או בצימר שאפי' לא היה
המעשר שיהו אלא שלש פרוטות נתפס כל האיסור: ויטו איסור
שלם. ויחלל עליו מעשר כפחות ממנו: גזירה דלמנא אסי לאסוי צ'
פרוטה. ומעשר בפרוטה ומחלה ונמנא שיהו חזי פרוטה נאכל כלל גלוא
חילול הלכך טוב לו שיטבל ברוב: וליעיליה. עם מעורבו ויכילנו
צירושלים: ויפריק. קס"ד צ"ב צו שיהו פרוטה נמי קאמר:
ואפי'

ואסורים לזרים. פת"י דמשום מעשר קתני לה לאשמעי' דאפי'
איסורא ליכא ומיהו במסכת חלה (פ"א מ"ט) לא
מנינו לפרשו הכי דתנן המס החלה והצבורים חייבין עליהם
מיתה וחומש ואסורים לזרים ולא קתני מה שאין כן במעשר וי"ל
דמפרש צירושלמי ואסורים לזרים
אפילו חזי שיעור או דאורייתא או
דרבנן דפליגי רבי יוחנן ור"ל ברק
כתבא דיומא (דף עד). ואין לפרש
לחסור לזרים אפי' על ידי פדיון
דבפרק הערל (בימות דף עד). אמר רבין
לה פדיון שירייהו:

ועולה באחד ומאה. כספרי דריש
ממקדשו ממנו תרומה
עולה באחד ומאה ועלה וכלאי הכרס
באחד ומאהים דמתוך שכלל איסורו
כפל עלייתו * ואסכתא בעלמא הוא
דמדאורייתא תרומה ועלה וכלאי
הכרס בטלים * ברוב צ"ב וכלל כס'
כשאר איסורין דבפרק הנקוץ (גיטין
דף נד:). גבי נפלו ונתפלצו קאמר והא
הכא דמדאורייתא בטל ברוב ובפי'
כל השבט (שולח דף קטו: ושם ד"ה ומס)
ובפי' כל זעון (פסחים דף נד: ושם)
ילפי' איסור הנאה צ"ב כחבז מק"ו
דערלה ולא פריך מה לערלה שכן
כריכה אחד ומאהים להתבטל ובפרק
הערל (בימות ד' ע"ג): לחשיב מחפ"ו
דהוי בתרומה ולא במעשר ולא חשיב
אחד ומאה והתם נמי * אמר ר' יוחנן
והוא שרבו חולין ע"ל התרומה:

באחד ומאה. עולין מאיסור
להיתר ולוקחים מדה
אחת ונותנים להן כדתן במסכת
ערלה (פ"ג מ"א) תרומה ותרומת
מעשר עולין בק"א וזרין להרים
הערלה וכלאי הכרס במחשי' ואחד ואין
ריך להרים וטעמא דריך להרים
טפי בתרומה מצבאר איסורים מפרש

צירושלמי משום גזל השבט פירוט כהן: (לעיל) ר' ר' נכסי בהן.
זילהי ציבורים תנן למה אמרו נכסי כהן ליקח בהן עבדים וקרקעות
ובהמה טמאה משא"כ במעשר דתנן בפרק קמא דמ"ש (מ"ח) אין
לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ממעשר שני ומימיה
דכ"פ מתא דמעשר שני (מ"ב) תנן לא נתמי ממנו למת לא לקחתי ממנו
ארון ותכריכים למת משמע הא למי דומיא דמת שרי אלמא שרי ליקח
בגדים וי"ל להיא דבפרק בתרא דמ"ש (מ"ב) אחיה כ"ר יהודה דלמרי'
ממון הדינו הוא אי נמי תרתייהו כ"ר יהודה וצבדים דוקא שהרבו
נהנה מהם שרי אבל עבדים אסורים מיתורא דקרא אי נמי תרתייהו
כ"מ ומן התורה שרי לקנות כל מיני ומרבנן הוא דאסור והא
דלמרי צירושלמי לא נתמי ממנו למת לנמי אי ליקח ארון ותכריכין
הא למי נתמי בתמיה אלא לכמה ההיא דרשא אסכתא בעלמא
היא לנמי דאסירא מדרבנן ומוקי לה כפיסה אבל אמת הוא דלמרי
למעוטי ארון ותכריכין כדתנן בזילהי פירקין דמעשר שני והא
דלמרי פרק הערל (בימות דף עד). ושם מנין למעשר שני שנטמא
שמותא לסוך ממנו שנתאמר לא נתמי אחיהו דבר ששוה לחיים כו'
ואימא לררין ותכריכין ה"פ להא לחודהי אבל סיכה אסורה שמבערו
צטומאה הוי כמו אכילה ומשני ממנו מגופו של מעשר משמע
[וע"ע תוס' בימות ע"ג. ד"ה נכסי]:

ומעוניין רחיצת ידים. אפילו למגע דחילו לאכילה אף למעשר
טעון כדלמרי בפ' השוחט (חולין דף ג:). כל הטעון ביאת
מיס מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר במעשר דברי ר"מ ותחמסו
אוסרין: ר' יהודה ליה דבר שיש לו מתירין. וא"ת תרומה נמי יש לו
מתירין בשאלה כדלמרי בפ' הגזר (מדים דף נט:). וי"ל כדלמרי המס
מי הוי מנזה לאתשולי עלה אי נמי שנתנה להן שאינו יכול לשולל עליה
בזהקומץ רבה (מנחות דף לה). קאמר רבי שמעון שזורי פעם אחת נתערב לי
טבל בחולין ואמר לי רבי טרפון לך וקח צבוק ועשר עליו ולא
גזרין דלמנא אחי לנחוי ודאי וי"ל דהתם ליכא למגור דלמנא אחי לנחוי
לא אסיק אדעתיה דלמנא מטרפיה דאורייתא ודרבנן: דלמנא אחי לנחוי
ממעוטי מ"ש אלמנא מחללין מעשר על פרוטות וא"ל לנמנא שישוה מעשר
לפרוטות שלימות וא"ת אותו פחות משוה פרוטה אולם כלל חלול
וי"ל דמייתי איסור בהדייהו וא"ת דלמנא מייתי פרוטות לצד כדגור
הכא וי"ל דהתם לא טעי דיעד דחזי פרוטה לא תפסה אבל הכא טעי דלא
מוסיק אדעתיה דאורייתא ודרבנן לא מטרפיה: ר' יהודה וצ"ע ר"ה. לעיל
גבי אין צו שיהו פרוטה לא פריך הכי דאיירי ברחוק מירושלים:
הרבה ומקרי בהי אין לו מתירין אבל הכא דקתני משנכנס לירושלים
ויאל אלא פסיקיה אחת ואמאי ולעיליה:

צ א מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ה פ"ד
מהל' ציבורים הל' טו
[ופט"ו מהל' מאלכות
אסורות הל' יג]:
צב א מ"י פ"ד מהל'
ציבורים הל' ד:
צב ג מ"י פ"ג מהל'
תרומות הל' א פ"ד
מהל' ציבורים הל' טו:
צב ד מ"י פ"א מהל'
תרומות הל' א פ"ח
מהל' אבות הטומאות
הל' ט:
צד ה מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ג פ"ו:
מהל' מעשר שני הל' יא:
צדה ו מ"י פ"ג מהל'
מעשר שני ואל' אן
ובה' ח והל' ט פ"ה שם
הל' יא:
צו ז מ"י פ"א מהל' י"ט
הל' ט ופ"ו מהל'
מאלכות אסורות הל' ט י
טו"ע"ע י"ח ס"י קב ספ"י
הל'
צז ח ט מ"י פ"ו מהל'
מעשר שני הל' טו:
צח י מ"י פ"ב שם הל' ח
ופ"א הל' ג סמג
ש"ן קל [וטו"ע"ד י"ד ס"י
שלח ספ"ק קלן]: